

Vergaderjaar 1999–2000

26 707

Wijziging van de Mediawet in verband met nieuwe regels omtrent de financiering van de publieke omroep (afschaffing omroepbijdrage)

Nr. 24

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Schutte (RPF/GPV), Van de Camp (CDA), Van der Hoeven (CDA), voorzitter, De Vries (VVD), Van Zuijlen (PvdA), Rabbae (GroenLinks), Lambrechts (D66), Dittrich (D66), Cornielje (VVD), Dijkzma (PvdA), Cherribi (VVD), Rehwinkel (PvdA), ondervoorzitter, Passtoors (VVD), Wijn (CDA), Ross-van Dorp (CDA), Örgü (VVD), Nicolai (VVD), Kortram (PvdA), Halsema (GroenLinks), Eurlings (CDA), Belinfante (PvdA), Van Bommel (SP), Barth (PvdA) en Hamer (PvdA). Plv. leden: Schimmel (D66), Stellingwerf (RPF/GPV), Mosterd (CDA), Atsma (CDA), Van Baalen (VVD), De Cloe (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Bakker (D66), Ravestein (D66), E. Meijer (VVD), Valk (PvdA), Udo (VVD), Van der Hoek (PvdA), Blok (VVD), Verhagen (CDA), Schreijer-Pierik (CDA), Rijpstra (VVD), Voûte-Droste (VVD), Middel (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Visser-van Doorn (CDA), Gortzak (PvdA), Poppe (SP), Arib (PvdA) en Spoelman (PvdA).

² Samenstelling:

Leden: Schutte (RPF/GPV), Te Veldhuis (VVD), ondervoorzitter, De Cloe (PvdA), voorzitter, Van de Camp (CDA), Van den Berg (SGP), Scheltema-de Nie (D66), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Rijpstra (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), Hoekema (D66), Dankers (CDA), O.P.G. Vos (VVD), Rehwinkel (PvdA), Wagenaar (PvdA), Luchtenveld (VVD), De Boer (PvdA), Verburg (CDA), Rietkerk (CDA), Halsema (GroenLinks), Kant (SP), Duijkers (PvdA), Balemans (VVD) en De Swart (VVD). Plv. leden: Rouvoet (RPF/GPV), Van Beek (VVD), Zijlstra (PvdA), Van Wijmen (CDA), Ravestein (D66), Augusteijn-Esser (D66), Balkenende (CDA), Barth (PvdA), Rabbae (GroenLinks), Cherribi (VVD), Gortzak (PvdA), Dittrich (D66), Wijn (CDA), Van den Doel (VVD), Van Oven (PvdA), Apostolou (PvdA), Cornielje (VVD), Kuijper (PvdA), Mosterd (CDA), Eurlings (CDA), Van Gent (GroenLinks), Poppe

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 23 juni 2000

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen¹, de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties² en de vaste commissie voor Financiën³ hebben op 31 mei 2000 overleg gevoerd met minister Zalm van Financiën en staatssecretaris Van der Ploeg van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over:

- **de gevolgen van de fiscalisering van de omroepbijdrage in relatie tot de financiering van lokale en/of regionale omroepen;**
- **de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de minister van Financiën d.d. 20 mei 2000 betreffende de positie van de lokale en regionale omroep (uitvoering motie-Van Zuijlen c.s. (Kamerstuk 26 707, nr. 15 en Kamerstuk 26 707, nr. 20)).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Atsma** (CDA) bracht in dat ook na de fiscaliseringsdiscussie een aantal vraagtekens is blijven staan bij de financiering van lokale en regionale omroepen. Zo hebben tweeverdieners het idee fors meer te moeten betalen voor het ontvangen van de programma's van de publieke omroep.

(SP), Belinfante (PvdA), Essers (VVD) en Nicolai (VVD).

³ Samenstelling:

Leden: Schutte (RPF/GPV), Reitsma (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Van Zijl (PvdA), Van Gijzel (PvdA), voorzitter, Voûte-Droste (VVD), De Vries (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), Marijnissen (SP), Kamp (VVD), Giskes (D66), Crone (PvdA), Van Dijke (RPF/GPV), Bakker (D66), Hofstra (VVD), De Haan (CDA), ondervoorzitter, Vendrik (GroenLinks), Wijn (CDA), Stroeken (CDA), Remak (VVD), Van Beek (VVD), Balken-

ende (CDA), Kuijper (PvdA) en Dijsselbloem (PvdA).

Plv. leden: Van der Vlies (SGP), Verburg (CDA), Koenders (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Smits (PvdA), Duijkers (PvdA), Balemans (VVD), Wilders (VVD), Van Oven (PvdA), De Wit (SP), Patijn (VVD), Schimmel (D66), Kalsbeek (PvdA), Hoekema (D66), Van Walssem (D66), Blok (VVD), Dankers (CDA), Rabbae (GroenLinks), Van den Akker (CDA), Hillen (CDA), Hessing (VVD), Weekers (VVD), Bijleveld-Schouten (CDA), Timmermans (PvdA) en Hindriks (PvdA).

Aan deze verwarring ligt vooral de communicatie van de Dienst omroepbijdragen ten grondslag. Wat zijn nu de gevolgen voor individuele burgers?

Het doorsluizen van de gelden voor de lokale en de regionale omroepen blijft een probleem. In veel gemeentes komt het geld niet volledig bij de lokale omroep terecht. Een grote Kamermeerderheid heeft echter uitgesproken dat deze gelden geoormerkt dienen te worden. Nu dat niet gebeurt, gebruiken veel gemeentes dit omroepgeld gemakkelijk voor andere doeleinden, soms zelfs voor het fonds algemene middelen. In een stad als Rotterdam kost dat de lokale omroep anderhalve ton op jaarbasis. Er zijn dan ook veel signalen ontvangen van gedupeerde, kleine en grote publieke omroepen.

De heer Atsma stond erop dat de omroepgelden alsnog geoormerkt worden. Ook de constatering dat de bijdrage per gezin is teruggebracht van f 2 naar f 1.40 is niet bevredigend. Dit scheelt de omroepen forse bedragen. Is overigens reeds bekend welke verdeling er na de fiscalisering zal plaatsvinden bij de middelen voor de regionale omroepen? Kan de staatssecretaris over de gevolgen hiervan schriftelijke informatie verschaffen? De staatssecretaris heeft immers toegezegd dat geen enkele regionale omroep financieel nadeel zou ondervinden van de fiscalisering. Er is aangedrongen op volledige compensatie, inclusief de f 2.40 inzake het omroeptientje. De verhoging van het tientje is indertijd door een grote Kamermeerderheid met instemming begroet met het oog op «achterstallig onderhoud» en de inflatiecorrectie. Van die toezegging, zwart op wit aan de Kamer en de omroepen is echter niets terechtgekomen. Er moet daarom alsnog een aanvullend bedrag van 14 mln. beschikbaar worden gesteld.

De heer Atsma vond de programma-eisen van sommige provincies aan de regionale omroepen problematisch. Noord-Holland houdt een deel van het omroepgeld achter en de betrokken omroep moet met aanvullende programmavoorstellen komen om de rest van het bedrag te verkrijgen. Op deze wijze komt echter de onafhankelijke regionale omroep in gevaar. Eenzelfde ontwikkeling van toenemende overheidsbeïnvloeding is bij lokale omroepen te zien, die bijvoorbeeld verplicht worden om op vastgestelde tijden gemeentelijke berichten uit te zenden. Dit soort eisen worden gekoppeld aan het doorsluizen van omroepgelden. Neemt ook de staatssecretaris afstand van dergelijke praktijken? De overheid mag toch geen eisen stellen aan de inhoud van programma's van de publieke omroep? Meer in het algemeen is het de vraag op welke wijze de regionale omroepen gefinancierd gaan worden. Wie gaat straks de benodigde extra steunzenders plaatsen? De publieke regionale omroep moet ook via de satelliet uitzendingen kunnen verzorgen, een logisch gevolg van de Kabelnota. Wie gaat een en ander betalen? Dat is momenteel toch volstrekt onduidelijk?

De heer Atsma vroeg de staatssecretaris nogmaals te overwegen of voor bepaalde categorieën burgers, gewetensbezwaarden, bewoners van zorgcentra en oud-militairen geen uitzondering gemaakt kan worden. Deze mensen zijn als gevolg van de fiscalisering immers hun vrijstelling van het kijk- en luistergeld kwijtgeraakt.

Recente overzichten en berekeningen, onder meer in de brief van de NOS van 29 mei jl., maken duidelijk dat de besluitvorming over de fiscalisering in totaal 190 mln. kost: 130 mln. incasso en 60 mln. voor afbouw van de Dienst omroepbijdragen. Het ministerie van Financiën compenseert 83 mln. van het totale bedrag. Het resterende bedrag moet uit de omroepreserve worden gefinancierd, waaruit overigens reeds 140 mln. naar de publieke omroep zal gaan. Dit staat echter haaks op de toezeggingen van minister Zalm in zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Kan de minister duidelijk verschaffen op dit punt? Een en ander moet voor de behandeling van de Voorjaarsnota geregeld zijn.

Mevrouw **Örgü** (VVD) kon zich vinden in de decentralisatie van de middelen voor de regionale en lokale omroepen. De provinciale en lokale overheden staan immers dicht bij de uitvoering van regionaal en lokaal mediabeleid.

De overheveling van de middelen van OCW naar de lagere niveaus vindt plaats doordat het rijk 114 mln. aan het Provinciefonds en 10 mln. aan het Gemeentefonds overmaakt. Een en ander is het gevolg van het wetsvoorstel inzake de wijziging van de Mediawet, in verband met de nieuwe regels voor de financiering van de publieke omroep.

Mevrouw Örgü vroeg naar de laatste stand van zaken in de onderhandelingen met het IPO (interprovinciaal overleg) en de VNG (Vereniging Nederlandse gemeentes) over de financiering van de regionale en lokale omroepen. Informatie van IPO en ROOS (stichting Regionale omroep, overleg en samenwerking) wijst uit dat er sprake is van een extra bedrag van 82 mln. uit de OCW-begroting. Dit bedrag wordt echter niet genoemd in de brief van de staatssecretaris. Om welke (geïndexeerde) bedragen of berekeningen gaat het? Noodkreten van zowel ROOS als OLON (Organisatie van lokale omroepen in Nederland) laten horen dat de regionale en lokale omroepen er als gevolg van de fiscalisering op achteruit gaan. Wat is hierover het oordeel van de staatssecretaris? Wat kan hij bovendien als advies meegeven aan omroepen die te maken hebben met extra programma-eisen?

In het algemeen overleg van juni 1999 is gesproken over een «quick-scan». Zijn de destijds gedane voorstellen om de financiële situatie bij de omroepen te verbeteren inmiddels uitgevoerd? Heeft het rijk de toen genoemde 80% van de kortlopende financiële problemen voor zijn rekening genomen? Hebben regionale omroepen wel gebruik gemaakt van de noodhulp? Er zijn geluiden te horen dat dit niet soepeltjes verloopt. Is er overigens sprake van nieuwe financiële ontwikkelingen?

Mevrouw Örgü wilde niet dat er bij de overheveling van de omroepmiddelen wordt geoormerkt. Het blijkt bovendien niet mogelijk. Wel is het mogelijk dat de IPO zich bereid verklaart, in een convenant met de staatssecretaris vast te leggen dat de overhevelingsmiddelen daadwerkelijk naar de regionale omroepen gaan.

De heer **Rabbae** (GroenLinks) vond het belang van de regionale en de lokale media voor de landelijke, regionale en lokale democratie wezenlijk, zeker ook met het oog op de cultuurpolitiek.

De operatie van de fiscalisering is, anders dan bedoeld, niet budgettair-neutraal verlopen als gevolg van de systematiek van het Gemeentefonds en het Provinciefonds. Hierdoor dreigt in een aantal regio's de verhouding scheef uit te pakken. De provincie Limburg zou conform de verdeelsleutel van het Provinciefonds 1 mln. minder ontvangen dan voorheen. Hoe kunnen de bewindslieden dit gevolg voor hun rekening nemen?

De heer Rabbae toonde zich een voorstander van het oormerken van de omroepgelden. Er is overigens door een Kamermeerderheid middels een motie aangedrongen op het oormerken van de betrokken middelen. Is de staatssecretaris bereid een en ander zodanig te regelen dat er geen sprake is van een oneigenlijke verdeling? Is het mogelijk afspraken met IPO, VNG en de omroepen te maken om zowel de middelen als de verdeling voor vijf jaar veilig te stellen?

Er ligt een belofte om de bijdrage aan de regionale omroepen op te slaan van f 10 naar f 12.40. In de brief van de staatssecretaris staat dat het kabinet niet aan deze wens tegemoet komt. Afspraak is echter afspraak. De gedane belofte moet daarom principieel overeind blijven. Als het kabinet volhardt in zijn standpunt, zal de Kamer op dit punt een motie worden voorgelegd.

De lokale omroep is in volle ontwikkeling. Zij heeft onder meer haar waarde bewezen bij de ramp in Enschede. De lokale berichtgeving was sneller en dynamischer dan die van de landelijke omroep. Voor de lokale

samenleving is een lokale omroep dan ook van groot belang. De (professionele) ontwikkeling van de lokale omroep wordt hierbij doorkruist door de verschillende opvattingen van de gemeentes over het doorsluizen van de omroepmiddelen. Een democratische samenleving vraagt echter om een onafhankelijke omroep. Dat houdt ook in dat de gemeente geen dictaten mag stellen aan de programma's van de omroep. De heer Rabbae vond het noodzakelijk dat de positie van de omroepen op tweeërlei wijze wordt versterkt: de fiscaliseringsoperatie moet budgettair-neutraal uitpakken voor de regionale omroepen en de bijdrage moet verhoogd worden van f 10 naar f 12.40.

Mevrouw **Giskes** (D66) onderstreepte het belang van de lokale en regionale publieke omroepen. Dat vraagt om een financieel-reëel perspectief voor de ontwikkeling van deze omroepen, mede met het oog op de pluriformiteit en de onafhankelijke berichtgeving. De OLON geeft echter aan dat gemeentes de meest vreemde voorwaarden stellen aan subsidies: het verplicht voorlezen van gemeentelijke persberichten en het verplicht uitzenden van specifieke programma's. Dit is zonder meer onwenselijk. Wat vindt de regering van deze ontwikkeling?

Het uitgangspunt van het nieuwe financieringsstelsel was en is dat de rijksbijdrage voor de publieke omroep zodanig wordt geregeld dat positie en omvang minimaal gelijkwaardig zijn aan die bij financiering via heffing van de omroepbijdrage. Daarnaast is van belang dat de opslag mee wordt genomen in de hoogte van de compensatie. In de reactie van de staatssecretaris op de brief van de raad van bestuur van de NOS van 24 februari staat dat invoering van de fiscalisering geen financiële consequenties heeft voor de omroepreserve. De overdracht van de 140 mln. blijkt dus geenszins in gevaar.

Uit de brief van de staatssecretaris van 22 mei blijkt dat er overeenstemming is bereikt met het IPO en de VNG over de hoogte van de financiële compensatie: 10 mln. voor het Gemeentefonds en 114 mln. voor het Provinciefonds. Dat geld moet echter wel bij de publieke lokale en regionale omroepen terecht komen. De OLON heeft in een brief van 25 mei aangegeven dat in 62 van de 172 gemeentes de compensatie niet of slechts gedeeltelijk aan de publieke lokale omroep wordt besteed. Wat vindt het kabinet hiervan? Daarnaast blijkt uit de inventarisatie van de OLON dat veel gemeentes niet bereid zijn het verschil tussen lokale opslag en compensatie uit het Gemeentefonds te financieren. Van 37 omroepen is bekend dat zij minder krijgen dan de f 2 opslag die zij tot het jaar 2000 ontvingen.

Mevrouw Giskes wees op de brief van het Commissariaat voor de media van 26 mei. Daaruit blijkt dat meer dan een kwart van de lokale omroepen een negatieve reserve heeft. Deze benarde financiële situatie enerzijds en de gewenste professionalisering anderzijds maken dat het van eminent belang is dat de na de fiscalisering aan het Gemeentefonds toegevoegde gelden aangewend worden ter ondersteuning van de lokale omroepen. Oormerken van de omroepmiddelen blijkt niet mogelijk. Er is echter wel sprake van een duidelijk herkenbare uitkering aan het Provinciefonds gedurende drie jaar. Wat is daarnaast de stand van zaken bij het Gemeentefonds?

De regionale omroepen staan er iets beter voor dan de lokale omroepen. Er is 114 mln. beschikbaar, al is de wens van het IPO om rekening te houden met de verhoging van de belastingcapaciteit van de provinciale radio-opslag tot f 12.40 niet gehonoreerd. Wat is hiervan de oorzaak? Voor het jaar 2000 wordt de 114 mln. over de provincies verdeeld, net als in 1999. Voor de jaren 2001 en 2002 geldt een overgangsregime. Daarna geldt de algemene IPO-verdeelsleutel. Houdt die echter rekening met de specifieke situatie van de verschillende omroepen? Volgens ROOS wijkt deze verdeelsleutel af van de tot die tijd gehanteerde sleutel.

Mevrouw Giskes vond de door OCW en IPO ingezette overdracht van de overige 82 mln. aan landelijke middelen voor de regionale omroep van belang. ROOS pleit ervoor dat deze overdracht zodanig geschiedt dat deze middelen voor de regionale omroep daadwerkelijk beschikbaar blijven. De omroepbudgetten voor het jaar 2000, in reële guldens, moeten ten minste gehandhaafd worden. Het Commissariaat voor de media zou de omgang van de provincie met de regionale omroep kunnen monitoren, opdat er enige toetsing en controle plaatsvindt. Hoe gaat de regering hiermee om?

Mevrouw **Van Zijlen** (PvdA) legde de vinger op de onduidelijkheid over het gat dat ontstaat bij de NOS-begroting bij de lagere omroepreserve. Als gevolg van extra kosten of niet geïnde bedragen zou het, volgens de NOS in de brief van 29 mei, gaan om 107 mln. Kan de regering hierover helderheid verschaffen?

Het oormerken van de omroepgelden is van groot belang. Waarom is er niet gekozen voor een convenant met VNG en IPO over oormerking?

Waarom laat de regering het Commissariaat voor de media niet de praktijk van het doorsluizen van de gelden naar de lokale en regionale publieke omroepen monitoren? Dit verschaft over een of twee jaar een beeld van waar het fout of goed is verlopen.

Over de indexerings van het radiotientje heeft al veel discussie plaatsgevonden. Dit moet meegecompenseerd worden, evenals het gat van 4 mln. bij de lokale omroepen als gevolg van het verschil tussen f 1.40 aan compensatie en f 2.00 aan heffing.

De voorwaarden die door gemeentes worden verbonden aan subsidies voor lokale omroepen zijn ongewenst. Wat kan de staatssecretaris hieraan doen? Licht ook hier geen rol voor het Commissariaat voor de media?

Moeten er tevens geen langetermijnafspraken gemaakt worden, in ieder geval tussen de provincies en de regionale omroepen om de financiële onzekerheid voor deze omroepen terug te dringen?

Antwoord van de bewindslieden

De **minister** gaf aan niets te kunnen zeggen over de zeer recent ontvangen brief van de NOS van 29 mei. Nog voor de behandeling van de Voorjaarsnota, op 21 juni, zal de Kamer echter de bevindingen van de regering hieromtrent verkrijgen.

De rijksomroepbijdrage en de Dienst omroepbijdragen dienden als een (rijks)vehikel voor het innen en opleggen van omroepbijdragen op lokaal en regionaal niveau. De hoogte van de heffing en de besteding van de gelden was echter onderworpen aan de lokale democratie. Dat is de staatsrechtelijke positie van de provincies en de gemeentes ten aanzien van de regionale en de lokale omroepen. Het vehikel verdwijnt nu, maar het rijk zorgt ervoor dat de hiermee gemoeide gelden alsnog aan de provincies en de gemeentes toekomen. Het ware overigens wellicht beter of zuiverder geweest als de gemeentes en de provincies zelf een oplossing hadden ontwikkeld.

Bij de provincies ging het aanvankelijk om 91 mln., inclusief 11 mln. aan nieuwe opslagen en bijna 12 mln. aan compensatie voor financiering door provincies uit de eigen begroting. De teller bleef uiteindelijk staan op 114 mln., conform de overeenkomst met het IPO. Bij de uitbetaling aan de provincies via het Provinciefonds gaat men in drie stapjes over van de historische verdeling naar de niet zo verschillende algemene verdeelmaatstaven van het Provinciefonds. Bij een algemene groei in het Provinciefonds groeien de uitkeringen overigens automatisch mee. De vooruitzichten op dit punt zijn onverminderd gunstig. Met de VNG is een bedrag van 10 mln. overeengekomen. Daar is niet gekozen voor een integratie-uitkering, gezien het in verhouding kleine bedrag.

De minister wees erop dat een uitkering middels het Gemeentefonds of het Provinciefonds vrij besteedbaar is. Gemeentes en provincies zijn

bevoegd om hun eigen geld te besteden. Een convenant over de besteding van deze bedragen is dan ook een zaak van omroepbeleid en hoort niet thuis bij het ministerie van Financiën. Overigens staat het de provincies en gemeentes, net als voorheen, vrij om middels de reguliere begrotingen of specifieke heffingen de budgetten voor de omroepen te vergroten. Dat laatste kan niet meer via een opslag op de omroepbijdrage, maar wel via het eigen belastinginstrumentarium.

Door de Kamer wordt verwezen naar de toezegging rondom verhoging van het omroeptientje voor de regionale omroepen naar f 12.40. Als de provincies een rijksdaalder extra willen heffen, is dit mogelijk via de motorrijtuigenbelasting. Vanuit het rijk wordt vergoed wat men derft vanwege de feitelijk opgelegde omroepbijdrage tot nu toe, de voorgenomen verhogingen en wat uit het eigen budget is gefinancierd. Dat is een volledige en feitelijke compensatie van de tot nu toe gedane uitgaven. Omdat de maximering van het tientje is weggefallen, kunnen de provincies en gemeentes bovendien verder gaan en de burgers van de provincie of de gemeente een extra heffing opleggen. Daar ligt echter geen rol voor het rijk.

De **staatssecretaris** erkende het democratische belang van de regionale en de lokale omroep. Langs de lijnen van de subsidiariteit geldt echter dat juist op lokaal niveau moet worden beslist. Nu het maximum van het tientje is weggefallen, kan men dus een hogere bijdrage vragen. Dat moet echter in termen van lokale democratie verdedigd en verantwoord worden. Het rijk heeft op dit vlak, samen met VNG en IPO, ter bescherming een bodem gelegd bij de financiering: 10 mln. voor de gemeentes en 114 mln. voor de provincies. Dit is geen compensatie voor een verlies aan bijdragen, maar compensatie voor een verlies aan potentiële grondslag.

Meer specifiek moet gesteld worden dat er geen sprake is van een belofte van het kabinet inzake de compensatie van de verhoging van het radio-tientje met f 2.40. De Kamer heeft deze wens in een motie geuit. Daarop is toegezegd dat in het oude systeem, voordat de fiscalisering speelde, verhoging van het maximum van f 10 naar f 12.40 overwogen zou worden. Na de fiscalisering is deze maximering echter niet meer relevant. Het maximum is op oneindig gezet, nu de provincies en gemeentes in principe, ondanks de koopkrachteffecten kunnen heffen wat zij wensen. In feite gaat het kabinet daarmee veel verder dan de gedane toezegging en belofte. Blijkbaar is gedurende het proces het misverstand gerezen dat de verhoging van de maxima bij lokale heffingen betekent dat het rijk dit (extra) bedrag zou uitkeren aan de provincies en gemeentes. Voor deze bedragen buiten de budgettair neutrale fiscalisering om is echter nooit een dekking aangegeven door het kabinet. Er is dus geen enkele belofte geschonden.

De staatssecretaris erkende dat de lokale overheid afstand moet houden van vormen van propaganda en beïnvloeding. Ook de OLON constateert dat sommige gemeentes vreemde voorwaarden aan subsidiëring stellen. De taak van de publieke omroep is echter goed vastgelegd in de Mediawet, inclusief de globale programmavoorschriften. Gemeentes en provincies moeten geen voorwaarden stellen die verder gaan. De overheid: rijk, provincies en gemeentes, dienen afstand te houden en de publieke omroep onafhankelijk te laten zijn. Als een lokale omroep bezwaar heeft tegen bepaalde subsidievoorwaarden, kan formeel bezwaar worden gemaakt bij de gemeente. Beroep staat open bij de rechter tot aan de Raad van State.

Meer in het algemeen is er geen rol voor de nationale overheid om de verhouding tussen de gemeente-provincie en een lokale of regionale omroep te regelen. Dit zou een inbreuk betekenen op de gemeentelijke en provinciale autonomie. De kracht van de lokale democratie moet overigens niet worden onderschat. De staatssecretaris zegde toe klachten van

lokale en regionale omroepen, rakende aan de persvrijheid, te laten monitoren door het Commissariaat voor de media. Publicatie van de resultaten en rapportage daarvan aan de Kamer kan een discussie op lokaal niveau bevorderen en een functie hebben bij de controle door gemeenteraden en Provinciale Staten.

De staatssecretaris waren geen signalen over problemen bij de «quick-scan» bekend. Wellicht dat die berichten alsnog bij het ministerie kunnen worden gedeponneerd. De uitvoering van de «quick-scan», bijvoorbeeld de noodhulp, is opgedragen aan het Commissariaat voor de media. Nadat navraag bij het commissariaat is gedaan, zal de Kamer zeer spoedig worden geïnformeerd over de stand van zaken op dit vlak.

Er moet zo veel mogelijk ruimte blijven voor «spel» op regionaal niveau. Dat houdt in dat het financieren van bepaalde investeringen, bijvoorbeeld een satelliet, bij de provincies ligt. Wellicht dat een en ander plaatsvindt middels de exploitatie van de begroting van regionale omroepen.

De staatssecretaris haalde aan dat, los van de fiscalisering en het Provinciefonds, er andere middelen voor de regionale omroepen zijn. Het gaat dan om de «matchingmiddelen» en de middelen voor dunbevolkte provincies, vanuit het OCW-departement, tot en met het jaar 2001. Ook op dit vlak moet er een vervolg komen. Zodra in overleg met IPO, ROOS en het Commissariaat voor de media een standpunt is bepaald, zal de Kamer hierover geïnformeerd worden. Dat zal nog dit jaar gebeuren. Wellicht kan daarbij het idee van een convenant worden betrokken.

Over het budget-neutrale karakter van de fiscalisering lijkt wat onduidelijkheid te bestaan. Het doel is dat de opbrengst voor de publieke omroep als geheel niet wordt verminderd of vermeerderd of dat deze op zijn minst gelijkwaardig blijft. De problematiek van de NOS-brief van 29 mei zal de regering dan ook in deze geest proberen op te lossen.

De staatssecretaris toonde zich geen voorstander van het sluiten van convenanten met gemeentes en provincies, het VNG en de IPO, over de (juiste) besteding van de omroepmiddelen. Het ministerie is hiertoe niet bij machte. VNG en IPO hebben er bovendien geen zin in, mede met het oog op de administratieve last die een en ander met zich zou brengen.

Daarnaast is de lokale en regionale politiek krachtig genoeg om een goede financiering van de lokale en regionale omroepen te bewerkstelligen. De staatssecretaris deed de toezegging dat het Commissariaat voor de media zal monitoren hoe gemeentes en provincies omspringen met de omroepmiddelen. Overigens is het inschakelen van het commissariaat bij de verdeling van de omroepmiddelen een gepasseerd station. Wel zegde de staatssecretaris toe om op nadrukkelijk verzoek van de Kamer het idee van een convenant alsnog bij VNG en IPO voor te leggen. Dat zou betekenen dat men terugkomt op het reeds gesloten akkoord terzake.

De staatssecretaris legde tot slot uit dat de vrijstellingen voor gewetensbezwaarden, oud-militairen en bewoners van zorgcentra inzake de omroepbijdrage niet zijn vervallen, maar dat die in feite zijn verbreed naar de totale bevolking.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Atsma** (CDA) vond de reactie van de regering over de compensatie van regionale en lokale omroepen buitengewoon teleurstellend. De Kamer moet hier op basis van verwachtingen, uitspraken en een motie op terugkomen. Het is daarnaast ongelofelijk dat er zo moeilijk wordt gedaan over het oormerken van middelen. Er zijn immers honderden voorbeelden te geven waarbij de rijksoverheid gelden voor provincies en gemeentes oormerkt, zodat het aan een vooraf bestemd doel wordt uitgegeven.

Mevrouw **Örgü** (VVD) herhaalde de vraag naar het door IPO en ROOS opgemerkte extra bedrag van 82 mln.

De heer **Rabbae** (GroenLinks) gaf aan van zins te zijn voor te stellen het verslag van het algemeen overleg op de plenaire agenda te zetten.

De **staatssecretaris** stipuleerde dat het bedrag van 82 mln. betrekking heeft op de aanvullende middelen van het OCW-departement terzake van «matching» en dunbevolkte provincies.

De staatssecretaris herhaalde te zullen zoeken naar een mogelijkheid het Commissariaat voor de media te laten monitoren op inbreuk op de onafhankelijkheid of vrijheid van de lokale en de regionale omroep. Het Commissariaat voor de media zal tevens ingeschakeld worden om de inzet van de omroepmiddelen in gemeentes en provincies te monitoren. In het verband van de VNG en het IPO zal de wens van de Kamer overgebracht worden om alsnog en middels een convenant tot een vorm van oormerking te komen. Daarbij kan eventueel het bedrag van 82 mln. worden betrokken. De Kamer zal daarnaast nog bericht ontvangen over de problemen bij de «quick-scan» bij de regionale omroepen.

De heer **Atsma** (CDA) kondigde aan op korte termijn, indachtig de door een grote meerderheid van de Kamer aangenomen motie over compensatie van de verhoging van het omroeptientje, op de adequate financiering van de lokale en de regionale omroepen terug te komen.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
Van der Hoeven

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
De Cloe

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Van Gijzel

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
Mattijssen